

СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ КАРТОК В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах ринок банківських послуг розвивається під впливом науково-технічного прогресу та провідних технологій у сфері онлайн-обслуговування, що змінює перебіг процесу платіжного обороту при проведенні операцій з грошовими активами між суб'єктами господарювання та іншими учасниками даних відносин. Особливо це стосується сфери використання карткових платіжних технологій у вигляді банківських карток [1].

Спостерігається поступове звуження сфери використання готівкових коштів та паперових платіжних документів і відбувається перехід до використання новітніх платіжних інструментів і технологій. Тому платіжні картки, смарт-карти та електронні гроші поступово займають значний сегмент ринку [4].

З метою виявлення основних тенденцій розвитку ринку платіжних карток в Україні проаналізуємо динаміку кількості банків-учасників карткових платіжних систем, держателів платіжних карток, суми та кількості безготівкових операцій та з отримання готівки, а також кількості платіжних карток (в обігу та активних) в Україні за 2013 - 2019 рр. (табл. 1).

Таблиця 1 – Загальні дані платіжної системи України

Звітна дата, рік	Банки-учасники карткових платіжних систем, од.	Держателі платіжних карток, тис. ос.	Платіжні картки в обігу, тис. шт.	Активні платіжні картки, тис. шт.	Сума безготівкових операцій, млн. грн.	Кількість безготівкових операцій, млн. шт.
2013	143	49 719	69 726	35 622	159 138	584
2014	128	51 649	70 551	33 042	255 194	879
2015	98	43 058	59 307	30 838	384 795	1 287
2016	87	41 746	57 633	32 389	571 275	1 775
2017	77	41 721	59 867	34 858	834 957	2 311
2018	73	42 304	59 390	36 949	1 297 429	3 073
2019 (1 кв.)	73	42 644	61 803	36 788	395 453	906

Джерело: створено авторами на основі даних [5]

За період 2013–2016 рр. спостерігається тенденція до зменшення практично всіх абсолютних значень показників. Це відбулося під дією трьох чинників, а саме зменшенням кількості банків в Україні, фінансовою кризою в Україні (2013–2014 рр.), зміною підконтрольних територіальних кордонів, що безпосередньо відобразилося на фактичних статистичних даних, сформованих Державною службою статистики України.

Однак якщо розглядати вище зазначені дані у відсотковому співвідношенні, то можна з'ясувати, що ринок платіжних карток в Україні впродовж 2013-2019 рр. активно розвивається. Так, частка банків, що є учасниками карткових платіжних систем, у загальній кількості діючих в Україні банків зросла, як і обсяг активних карток, випущених 1 банком-учасником карткових платіжних систем. Тобто можна стверджувати, що банки, які залишилися на ринку, більш активно працюють у напрямі популяризації використання населенням платіжних карток [3].

У зв'язку з розвитком платіжної банківської системи та з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19 і карантинних заходів в країні, зріс рівень злочинності, пов'язаний не лише з крадіжкою платіжних карток, а й з електронними махінаціями щодо отримання інформації для незаконного зняття чи переказу грошових коштів та випадками шахрайства і неякісних розрахунків з вини працівника. Тому гарантування та страхування безготівкової форми розрахунків для власників банківських карток є необхідністю в умовах сьогодення.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III, банки не мають право надавати послуги у сфері страхування [5]. Тому надання такої послуги, як страхування банківської платіжної картки, відбувається страховою компанією.

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Кардіф» – є одним з лідерів на ринку фінансових послуг в Європі. Дане товариство співпрацює з такими банками в Україні, як акціонерне товариство «УКРСИББАНК», акціонерне товариство «Державний ощадний банк України», акціонерне товариство «Креді Агріколь Банк» та ін. [6].

Загалом страхування платіжних карток в Україні хоча і використовується, але не дуже користується попитом. Проте за перше півріччя 2020 р. було зафіксовано 47,5 тис. випадків шахрайства з картками на загальну суму 86,4 млн. грн, в той час як за аналогічний період 2019 р. було зафіксовано 34,7 тис. випадків на 72,6 млн. грн. На статистику дещо вплинули запровадження карантинних заходів в Україні та активний перехід населення на безготівкові розрахунки [7].

Серед звичайного населення в повсякденному житті даною послугою користуються не часто. Це пов'язано з певними чинниками. По-перше, про дану послугу банки та страхові компанії не надають жодної інформації в популярних інтернет-джерелах або в засобах масової інформації. Її можливо знайти лише на офіційних сайтах страхових компаній та банків-партнерів, тому можна сказати про низьку обізнаність населення в сфері страхування банківських продуктів.

Крім того, дану послугу пропонують не усі банки, а лише ті, які мають договір про співпрацю з певною страховою компанією, при чому послуга зі страхування банківської картки має бути в переліку дозволених. Страхування платіжних карток є добровільним страхуванням, а не обов'язковим.

Тому необхідно здійснити певні перетворення для підвищення обсягу користування послугою страхування платіжних карток як для звичайного населення, так і юридичних осіб:

- удосконалення нормативно-правової бази;
- гарантування отримання послуги та збереження вкладів для споживачів з боку держави та представників установ-партнерів;
- підвищення культури та обізнаності щодо страхування банківських карток з наданням доцільної інформації всім бажаючим через безкоштовні тренінги від страхових компаній та за допомогою ЗМІ й інтернет-ресурсів;
- забезпечення відкритості та прозорості діяльності банківських установ та страховиків для встановлення довірчих відносин;
- створення єдиної форми договору для надання послуги бажаючим, в якому будуть встановлені єдині норми для всіх страхових та банківських компаній щодо переліку страхових випадків, страхових сум, лімітів виплати, страхового тарифу та страхового платежу;
- запозичення міжнародного досвіду надання даної послуги з урахуванням сучасного стану страхового та банківського ринку.

Таким чином, при застосуванні вище вказаних заходів відбудеться покращення ситуації щодо страхування банківських карток. Крім того, зросте довіра до страхових та банківських установ й відбудеться певний поштовх щодо майбутнього розвитку

взаємовідносин між даними установами. Це забезпечить поліпшення умов розвитку вітчизняного ринку страхових послуг та покращить положення України на світовому фінансовому ринку.

Список використаних джерел

1. Аврамчук Л.А., Моргун А.С. Перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. №22. С. 739-742.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Коць О.О., Гоменюк В.В. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. Економіка і суспільство. 2018. №15. С. 671-678.
4. Легкоступ І.І., Ваганова О.В. Ринок платіжних карток: стан, проблеми та перспективи розвитку в Україні. Науковий вісник Чернівецького університету. 2019. №809. С. 63-71.
5. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
6. Офіційний сайт ПрАТ «Страхова Компанія «Кардіф». URL: <https://cardif.com.ua>
7. Офіційний сайт Укрінформ: В Україні побільшало випадків шахрайства з банківськими картками. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3097636-v-ukraini-pobilsalo-vipadkiv-sahrajstva-z-bankivskimi-kartkami.html>

Маслюк О. Ю., Гориленко А. С., здобувачі вищої освіти 4 курсу, група ФК-171
Науковий керівник – **Садчикова І. В.,** к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМИ SWIFT

В сучасних умовах ринкової економіки стрімкого розвитку набирають платіжно-розрахункові системи, які зумовлені розвитком новітніх фінансових та інформаційних технологій, процесів діджиталізації, а також із зростанням потреб фінансових установ та їх клієнтів в зручних, оперативних та безпечних системах платежів та розрахунків.

Система SWIFT, з англійської перекладається як Співтовариство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій, була створена в 1973 році з метою ефективною, швидкою, надійною, конфіденційною та захищеною передачі фінансової інформації банкам та здійснення міжнародних платежів. Дана система функціонує з банками та іншими фінансовими організаціями у більше 200 країнах світу [1].

Система SWIFT направлені на реалізацію та виконання таких завдань:

- за допомогою використання відповідних засобів, надати оперативно та безпечно через комп'ютерні мережі банківські повідомлення та інші доручення;
- спрощення методів та способів міжнародних розрахунків через застосування автоматизованих систем;
- передача великих масивів інформації через короткий проміжок часу та з мінімізацією допущення помилок [2].

Оскільки дана система широко застосовується у всьому світі, вона має ряд переваг та недоліків, таблиця 1 [1, 2].

Через систему SWIFT, як вже було зазначено, відбувається передача фінансових повідомлень та платежів, де тип операції має свої так звані реквізити, тобто те, що обов'язково повинно зазначатися в повідомленнях та платежах:

- початкова частина (Start of Message, Header, Start of Text), текст повідомлення (Text of Message), закінчення повідомлення (End of Text, Trailer, End of Message), коди-ідентифікатори;